

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ES SZÉPIRODALMI HETILAP.
UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyed-
évre 1 frt. Papok-, tanítók- és községi előjárónak egész évre
3 frt, a tanító-egylet tagjainak, községi és körjegyzőknek 2 frt
50 kr. — Egy példány ára 8 kr.
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos
B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 2 kr, azonfelül 1 kr
magánhirdetések □ cm.-ként 3 kr, többszöri közlésnél 2 kr-ért
közöltnék. — Bélyegdíj külön 30 kr. — Nyilt-tér sora 50 kr
Hirdetés és nyilt-tér díja előre fizetendő.
Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetői iroda

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvnyomdája és könyvkötésze (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Székely-Udvarhely város a jelen- és a jövőben.

— Nyilt levél a város elöljáróságához és a városatyákhöz. —
Irtá: Truncus.

III.

Láttunk, édes uraim, a múltból kezdődő rendetlen építkezéseket, melyek a közelmúltban és jelenben is következetesen folytatódnak. Láttunk az egészségügyi szabályait arczúlító intézkedéseket. Láttunk olyan gazdálkodást, melylyel — ugyszólva — a város életerejétől lett megfosztva. Láttuk mint tették tönkre jövő fejlődését, hogy a múlt alapján egy árva lépést ne tehessen előre.

De nagy a bizalmam, hogy önökben van erkölcsi erő és akarat lépést tartani a kor követelményeivel. Nagy a hitem, hogy a műveltség azon színvonalán állanak, mely tisztult és széles látókörből intézi a város ügyét, sorsát; készek az üdvös irányt követni és ha a szükség kívánja, a közérdekkel szemben a szolgálatot oly mérték erejéig teljesíteni, mely az ellenérték szolgáltatásával legalább is egyenlő értékű.

Ez alapon állva, ígéretemhez híven, megírom, milyennek képzelem a jövő Székely-Udvarhelyet; de megírom azt is, hogy ezen eszméket a mennyiségtannal és a viszonyokkal egyetértve, miképp lehet megvalósítani.

Látom Székely-Udvarhelyet magában ölelve Szombatfalvát, Bethlenfalvát és Kadicsfalvát a régi baromtér központtal, mely befásítva, gabona- és zöldségpiac gyanánt szolgál. A tér körül látom elhelyezve a városház modern épületét; ott látom a szűkek bizonyult kő- és agyagipari szakiskolát; mellette a hajléktalan felső leányiskolát — és az egyfödél alá épített községi fiú- és leányiskolát; valamennyit gyönyörűen parkirozott kertjével. Ezekkel szemben ott látom a gabonapiacot és vasutat összekötő "elevátort".

E térre vezetnek minden oldalról az új és szabályos, széles utcák, valamint a némileg szabályozott régi utcák, melyek közül a főközlekedési vonalak szabályos kockakövekkel, a

mellékutak pedig terméskövekkel vannak kövezve.

Látom a régi piacteret parkirozva, mely állítólag valamikor középületekkel volt elfoglalva. E tér csinos bolthelyiségekkel és iparcsarnokokkal körül építve, nyilt terével a legkedvezőbb benyomást teszi a szemlélőre.

Meglepő képet mutat egy hatalmas, a lakományig vezető, kiválóan szabályos és széles, remekül kövezett, befásított Kossuth-utca, honnan könnyen megközelíthető egy 18 holdat magába foglaló sétatér, ugyszintén kevés fáradsággal elérhető a hosszas tervezgetések után felépült s a kor követelményeinek megfelelő remek vágóhid.

Nem hagyhatom említés nélkül a kiválóan előnyös és nélkülözhetlen vízvezeték, a mely csatornázással kapcsolatosan, megszüntette a halál basáskodását; a népesedési viszonyok kedvezők; a szaporulat nemcsak egy, a mint anno 1898. első felében.

Madárútvárból tekintve, nappal egy szabályos, fejlődő várost látunk, míg este hatalmas fény árasztja el az egész vidéket. Mondják, hogy a 19-ik század utolsó éveiben, a petroleum korszakában: *Székely-Udvarhely város utcaiban az egyiptomi sötétségnek rendes raktára volt.*

* *

Ha a város vagyoni viszonyát tekintjük: gyenge alapon áll és ha az ingatlanok hitelképességére, a szűkre szabott jövedelemre, vagy pótdóra támaszkodunk, bizony-bizony talán egyet sem tudnánk megvalósítani az elmonlottak közül. Már pedig valamennyi oly égető szükség, hogy a sorrendet megállapítani nehéz feladat. Nem is töprengnek tehát a sorrend fellett. Lássuk, a lényegesek egyszerre való megoldása miként sikerül.

Osszuk csupán két főcsoportra. Elsőbben jönek azok, melyekhez kész tőke kell, ezek: a városháza, népiskola, vágóhid, járda és a már megvásárolt, tervezett városházahely.

Második csoportba jönek a ok, melyek évi kiadást követelnek, ezek: a vízvezeték, modern világítás és a Szombatfalvával való egyesítés folytán felmerült évi kiadások.

Városháznak, iskolának helyet nem vásárolnák, mert a tervezett városházahely 23 ezer forint; a mi eltekintve attól, hogy tűzveszélyes helyen lenne, körül van véve sok "száku"-utcával és megfosztva a levegőtől: — a kiadási többletet emelné. Milyen szép hely áll rendelkezésünkre: a *barom-tér!* Ezt szépen befásítva, hátter be állítom a városházát; az Attila-utcával párhuzamosan a fiú- és ma holnap felelősségünk alá eső leányiskolát; esetleg más kő épületeket is. Meg volna a keret az annyira szükséges gabona- és zöldségpiacchoz. A fapiac helyeztessék a régi malom melletti térre; a barompiacz a már teljesen ármentes várrétre; összekötve mindkét terület Szombatfalva felől bevezetendő új-utcával, mely utcaterület csekély kivétellel a város tulajdonát képezi.

A vágóhid legyen a már 1890. óta heverő mintatervben megállapított helyen.

De kérlek Önök, mi történjék a már megvásárolt városházahelylyel. Ezt adják a már ki-sajátítandónak mondott ipartársulati házak vételárába.

Kész tervek és költségvetések után írok. A városház építési költsége 90 ezer frt. Iskola — mondjuk — 30 ezer frt. A vágóhid — terv szerint — 32 ezer frt. A járda 25 ezer frt. A városház-hely vételára — kiegészítve a forintokat — 23 ezer frt. Ez tehát összesen 200 ezer forint. Könyv szerrel beszerezhető amortizáció mellett. Az összegnek 5 százalékos kamata 10.000 frt.

Lássuk a második csoportot. A vízvezetékre és világításra — tudomásom szerint — ajánlat van téve évi 3 — 3 ezer forintért. Ez összesen 6000 frt. Szombatfalva egyesítése folytán tisztviselők fizetésének emelése és tíz városi szolgáló állás rendszerezése kerek 5000 frt. Tehát a jelenlegi 48.000 frt. szükséglet emelkedik 21.000 forinttal. Az összes szükséglet ezek alapján kitesz 69.000 forintot.

Lássuk ezzel szemben a fedezetet. Az 1899. évi költségvetés szerint a fedezet 48.000 forint. Valamivel több, de csak vegyünk ennyit. Ebből a keresztülvitt munkálatok után megtakarítunk városházbér címen 1200 frtot, iskolaházbér

T Á R C Z A.

A gazdaember temetése.*

Irtá: Benedek Elek.

Be szomorú vagy, édes szülőföldem! Nem ismerem reád. Hideg szél csap meg az Olt vize mellett, komor fölöttem az ég s a föld olyan fekete. Busan hajladoznak a leveletlen ágak s mintha kérdenék: minek jöttél haza? Oda minden ékességünk sárba hullott leveleink fölött varjak kárrognak halotti beszédet. Mondom a faknak: temetésre jöttem, édes fiam. Nem halljátok a harangok kesergő szavát?

Hogy tetején kibontakozik a sűrű kőből a nagy-bacsoni torony. Látni vélem, a mint a harangok kesergő szavát szörnnyára kapja a hideg őszi szél s végig röpti a letarolt völgyön, meg-megállapodván egy pillanatra minden barázdánál, mely az övé volt. A halotté.

— Meghalt a gazdád, föld! — hirdeti a harang. Nem akasztja többé beléd az éles ekeva-at; nem hint kebeledbe magot. Hallod-e föld?

Vajjon hallja-e?

A föld hallgat, a föld néma, hideg. Meghalt a gazdája: jön helyette más. Mind életet keres benne; benne, kinek sorsa az örök halál, az örök némaság. Megszámolhatatlan ezrek óta hasogatják a keblét, fátal, vassal és ő hallgat, nem járdu föl a fájdalomban. Nem érez örömet, mikor realép a fiatal gazda, s reménységtől dagadó szívvel akasztja belé ekéjét. S nem érez bubánatot, mikor görnyedtt háttal lép reá a megvénült gazda s könybe borult szemmel bucsuzik: Isten veled föld, nem szántlak többet!

Boldog föld, boldogtalan szántó-vető!

* Bemutatoul az 1899-ik évi „Székely-Egyleti Képes Naptár Évkönyv"-ből.

Ó de szép, mikor tavasz nyíltan megnépesül a határ. Lassan, méltóságosan mendegélnek az ökrök a barázdában, s hátul a gazda kerges tenyerével fogja az ekeszarvát. Elé-élé szól: hi Daru! Rendes! Meg-megkerengeti felettük hosszú szijostorát, s érvén földjének végére, fölfohászodik a magas egekbe: én Istenem, segélj meg. Áldd meg az én munkámat. Fent a levegőben lebeg a pacsirta, a szántó-vető ember égi postása. Ő viszi fel, ő csicsergi el a szántóvető ember imádságát. Az áldott nap biztatón mosolyog le rájuk: csak szántatok, vessetek, ne sajnáljátok a véres verejtéket, áldás fakad a nyomán.

De most nézzetek be egy udvarra. Im, ott ül a tornácban, összeröve, meggörnyedten egy javakorabeli ember, megmérhetetlen bánattal néz maga elé. Behal-latszok a határról, a mint a többi gazdák biztatják ökreiket: hi elé! Vidám, Szilaj, hi! Hó! megállj! hó! Csá, Konlor, Csáko, csá! Szánt az egész falu, csak ő nem. Egy hét mulva, kettő mulva, zöld vetés hullámszik minden gazda földjén, csak az övé marad ugarnak. Nagy nehezen fölemeli karját, hátha van benne még erő s majd megszakad a szive: erőtlennül hanyatlik le a tavaly még erős kar. A durva kéz oly szörnnyen megfínomult: át lehet látni rajta. A napsütötte barna arc fehér mint a fehéritett vászon.

Meg kell halni, meg. Ha még egyszer kimehetne a mezőre! Ha még egyszer megfoghatná az ekeszarvát! Ide látszik egy darab földje a hegyoldalról. Látja a szomszédjait: szántanak mellette. Elszántnak az övéből, bizonyosan el. S ő nem mhet oda, nem kiálthatja nekik; itt a barázdá! Állj meg! Ne szántsd el a földemet. Az én drága jó földemet! De szép buzám volt rajta tavaly. Sárga mint az arany, nehéz mint a vas. Az idén csak kő s egyéb semmi. Rászállnak a madarak, megpihennek a körön s kiéneklük az egész világnak, hogy milyen rest gazdája van ennek a földnek. Uram, teremtd meg, küldd el a megváltó halált!

Ha a szántóvető ember nem tudja megfogni többé az ekeszarvát, haljon meg. Ha nem tudja fölhasogatni a földjét, ássák meg a sírját, hadd ne lássa senki az ő tehetetlenségét. Teher magának, teher a feleségének, teher a gyermekeinek. A gazdaság szemlátomást pusztul. Az állatok lesóványodnak. Szekerek, ekek s mindenféle gazdasági szerszámok elzúllódnak; mindennap kiesik egy szeg a kerék mellől, lehull egy darab vas; lába kél a fejszének, az ásonak; ez is eltűnik, az is, mintha föld nyelte volna el. Semmi sem kerül vissza, s nincs, a ki pótolja az elveszteit; nincs, a ki renováálja az elromlottat. Felsír a szive: ó édes szép gazdaságom! Mindketten elpusztulunk!

A koporsót leszegezték. Kihozták az udvarra. Fölcsendült a halotti ének:

Hát csak azért születünk, Hogy epedjünk jajjal? Csak nyomorogni lettünk, Hogy kűzködjünk bajjal?	Ez világon Hogy kiállunk, Mely sok kinnal Itt viadalra szállunk!
---	---

Ráborulnak a koporsóra az árvak s felzokognak: ó édes jó apám! Kesereg az özvegy: édes jó uram, édes jó gazdám! S állván az udvaron öreg gazdák, megindultan nézik a koporsót. Tavaly még köztük volt erdőn, mezőn; mekkora földet megszántott! Milyen gazda volt! Földhöz földet szerzett. S lám, itt hagyja sok szép földjét, tornácos kőházát s cselédjeit!

Csöndesen bölintnek a fejükkel tiszteltes uram minden mondasára. Jól esik szívüknek meghalt társuk dicsérete. Egyik-másik halkán utána is mondja a tiszteltes urnak: az volt, az jó gazda volt. S ott kint a temetőkerben, a mint leeresztik a koporsót, mindenik fölvesz egy göröngyöt s leeresztí szép csendesen, nehogy nagyon megüsse a koporsót. És felhantolják a sirdombot jó magasra. Megilleti azt, ki annyi földet szántott. A kinek a föld volt az élete, mindene.

600 frtot, kutak fenntartásán 300 frtot, világításán 1740 frtot, tehát: 3840 frtot. A vágóhidtervezetkezéssel csatolt kimutatás szerint az 1890—1892-diki évek átlaga — a mi a forgalom emelkedésével csak kedvezőbb lehet — 3200 frt. Két év elteltével a reáliskola építésére ígért összeg és a Gergely Ferencz-féle telek vásárlási összege teljesen ki lesz fizetve, az évi kiadás kevesebdik 3660 forinttal. E három utolsó összeget hozzá adva a 48.000 forint fedezethez, teszen 58.700 forintot, melyet egybe hasonlítva a 69.000 frt szükséglettel, mutatkozik hiány 10.300 frt.

Mily könnyen fedezhető e hiány, ha megdölgünk, hogy a bor-, sör- és szesziszalok behozatali díjából, a mely literenként csak egy krajczárral van megróva s mely így is az 1899. évi költségvetésben 4997 frt 91 krral szerepel, tehát — mondjuk — kerek 5000 frttal!... Csak még 2 krajczár — a mi a fogyasztó közönségnek ugyan csekély — és a hiány fedezve van.

Lehet még a jövedelmet fokozni, ha figyelmünk kiterjesztjük arra, hogy a jelenlegi 14 városzolga, 4 hivatalzolga és a tervbe vett 10 új városzolga: *minő jeles fizetett tűzoltó csapat lehet, az emberbaráti szeretettől áthatott, lelkes polgárság támogatása mellett!*... Már csak ez által is megtakarítjuk az önkéntes tűzoltóknak fizetendő 3000 frt segélyt és valószínűleg realisabb alapon is fogunk dolgozni. Erről más alkalommal bővebben.

Adandó alkalommal kimutatom azt is, hogy *mint lehet a legkisebb pótdadó kikerülésével akár mily nagy városnak becsületére válló közzététel látni el városunkat.* Ki fogom mutatni, mint lehet csekély áldozattal sétátért teremteni, esetleg a vízvezetékét és csatornázását házilag keresztül vinni, hogy azért ne fizessünk, sőt az jövedelmet adjon.

Fel fogom fejteni, minő erőforrás egy városnak, mint a vidéki gazdaközönségnek az „elevátor” felállítását, mely nélkül Amerikában a legkisebb város is elképzelni nem lehet és az újabb európai városoknak hatalmas emeltyűje.

Törekszem a „szegény ügy” czélszerű megoldásához is hozzászólani, ha mindezek napirendre kerülnek.

TANÜGY.

Reformeszme elemi és ismétli iskoláink fejlesztéséhez.

(Különös tekintettel Udvarhelyvármegye lakóinak népeleti viszonyaira.) (Folyt. és vége.)

Irta: **Kriszta Sándor**, h.almási áll. isk. ig.-tanító.

És itt végzem gondolataim tovább szövését, összevonom a mondottakat. Váztoltam, hogy a mig nem érvényesül népiskolai nevelésoktatási irányzatunkban, kélden a gyakorlati, a hasznos, a mindennapi élet követelménye: mindaddig a népskola, mint felszeg intézmény nem nevelhet teljes gyakorlati életre. Hangsúlyoztam, hogy egy, a gyakorlati népi élet követelményeinek megfelelő, evvel komolyan szmotvető nevelésoktatási irányzat elfogadására, megvalósítására kell törekednünk. Csak azt a kérdést nem érintettem, hogy mindeme törekvésünkben kitűzött célunk elerítésére mi tanítók hol és honnan és kitől várhatunk támogatást? És lehet-e csak valamicske reményünk e reformok életbeléptetésére, megvalósíthatasára? Én hiszek, en

A föld, a föld. Nagy uraknak való a sírbolt, a márványkóporosó, a szegény szantóvető teste hadd pihenjen a földben, fakoporsóban, pora keveredjek össze az édes anyaföld porával. A földből vett életnek a földben legyen megnyugvása.

Hadd porhadjon el a test,
Sírba viszem örömet,

hangzik föl a gyászének a friss sírdomb felett.

Gond, fáradság   Semmi veszély
Ott nem forgat,   Nem háborgat...

Sorról sorra elmondja a kántor s úgy éneklük utána a fiatalok, vének. És valami nagy megnyugvás szállja meg ez egyszerű emberek szívet, énekelvén: hadd porhadjon el a test, sírba viszem örömet... Arcukon ragyogni látom a lelkeség fényét, nem félnek a haláltól, oly könnyen megtudnak nyugodni Istennek bölcs rendelkezésében. Könnyebben mint én, ki itt állok a szantóvető sírja mellett s azokkal a zekés gazdakkal, fekete fejkendős asszonyokkal együtt vetek le egy görgöngyöt a koporsóra... Milyen erős szívű emberek ezek! Nem ont könyvet egy sem a sirra, bár szerették, a kit már eltakar. Úgy megnéznek, hogy az én szememből köny fakad. Hiszen:

Boldog az, ki a Halál   Kívánt enyhülést talál
Híves árnyékában   Testi fájdalomában!

... Mintha csak nekem énekeltek volna egyedül. S mintha börtön fenekéről szabadultam volna, mikor elhagyhattam a temetőkeret. Az ég oly komor volt, a nap bágyadtan hanyatlott le a szürke fellegek mögött, a merre néztem, minden oltan le szomorú, kietlen volt a novemberi alkonyatban, de a szívem feljüngött, hogy láthatom ezt a szomorúságot, a természetnek e bus haldoklását.

Olyan szép volt, ragyogó volt minden — temetés után.

bizom az idők teljességében. Már napjainkban népevelésügyünk előhaladásának, fejlődésének igen nevezetes jelenségeit látjuk, tapasztaljuk. Az 1868. évi 38. t.-cz. megalkotása óta oly sok javítás, újítás talán nem volt, mint a mennyi a közelmult kétes fél év felmutathat. Egy nagy reformátor, sokra hivatott miniszterünk van. Miniszter önmagmértósága hallgatni szokott a tanítók szavára, csak mi, tanítók hallassuk szavainkat, közöljük ő vele eszméinket, gondolatainkat. Erre itt az idő, az alkalom!

Nekünk kell a mi ügyünkre kedvezően kinálkozó alkalmat megragadnunk. Megragadni iskoláink kiegészítésére, tovább fejlesztésére, javítására, önsorsunk biztosítására. Ezért sürgetnünk kell és sürgezzük a társadalom minden rétegében, a közsegítanásban a felekezeti iskola fenntartók, a törvényhatóság, a közoktatásügyi kormány, a törvényhozás színe előtt összes népoktatási intézményeinknek reformálását. Sürgezzük, munkáljuk annak az intézménynek, annak az ügynek reformálását, melynek szolgálva szegődtünk.

Szolgáljunk vármegyénk népoktatásügyének fejlődéséért, népünknek kenyérkeresetéért, népünknek boldogításáért önzetlen, tevékeny munkásságunkkal. Vegyük munkálkodásunk körébe tanítógyüleseinke és tanulmányban fejtegetett reformeszmeiket. Vitassuk, hányjuk-vessük meg azokat legjobb tudásunkkal, életből merített tapasztalatainkkal. S ha bölcs megfontolás után e reformeszmeiket talán arra érdemeseknek találjuk, úgy foglaljuk ezeket egy emlékiratszerű (memorandum) javaslatba és terjesszük javaslatunkat vármegyénk ügyeit intéző férfiak elé, fel a törvényhatóság közgyűléshez.

Lehetetlennek tartom, hogy az alaposan megvitattott, a nép érdekeit szolgáló és életrevaló reformok megvalósítása legyőzhetlen akadályokba ütközzenek. Lehetően, hogy az ily messze kiható, nagy horderejű reformoknak végső eredményét, a már napirendre került társadalmi betegségnek, a szocializmusnak egyedül való hathatós ellenszereit a bölcs hazafi, a politikus, a törvényhatóság, a közoktatási kormány hallgatással mellőzze, alkalmazásba ne vegye, meg ne válósítsa. Hihetetlen — legalább előttem — az, hogy életre való eszmék halálnak halálával meghalassanak. Ha talán most elaludnának, én igenis hiszem, hogy majd az idők teljességében életre kelnek, diadalt arannak. Mi akarunk-e aratni? Nohát! mi vessünk, mi munkálkodjunk és — akkor mi arathatunk!

Az »Udvarhelymeyei Tanító-Egylet» Nagyszonyunk Erzsébet királyné Ö Felsége emléke megörökítésé czéljából előbbeni közgyűlése határozata szerint 1898. november hó 19-én délelőtt 10 órakor Székely-Udvarhelyt, a vármegyeház dísztermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a vármegyei összes tanítókat, tanítványokat és a nagyközönséget tisztelettel meghívja az elnökség. Tárgysorozat: 1. Gyászadal. 5. Megnyitó beszéd. 3. Emlékbeszéd. 4. Szavalat. 5. Hymnusz.

A tanítók figyelmébe. Az »Udvarhelymeyei Tanító-Egylet» királyi Nagyszonyunk iránti kegyelete kifejezése czéljából e hó 19-én rendkívüli közgyűlést tart; a központi bizottság elhatározta, hogy két dal egészítse ki a programot. Az első dalt: »Busan kondul», a székelykeresztúri fiókkör dalárdája, a második dalt: »Hymnus» Erkelől pedig az összes megyei tanítószáz adja elő. — Tisztelettel kérem az érdekelte Keresztúri kártársakat, sziveskedjenek a lemasolás czéljából körlevél alakjában székelydönt gyászadal minél gyorsabban lemasolni és továbbítani, mert csupán egy együttes próbat szándékozunk e hó 12-én tartani, mely próbára sziveskedjenek a megjelölt napon pontosan eljönni. Egyszerműnd az összes tanítókat kérem, hogy a rendkívüli közgyűlés napján délelőtt 9 órakor sziveskedjenek a vármegye házában megjelenni, hogy a Hymnusz is elpróbálhassuk a gyűlés megkezdése előtt. Végler Gyula, zenetanár.

Irodalom.

Székely egyleti képes naptár és évkönyv. A Székely művelődési és közzgazdasági egylet a legújabb időben számos jelét adta ébredésének s úgy látszik, újult erővel és lelkesedéssel áll a székely nép művelődési és gazdasági érdekeinek szolgálatába. Erről tanuskodik a Benedek Elek szerkesztésében megjelent, 1899 re szóló **Székely egyleti képes naptár és évkönyv** is, mely mint a czíme is mutatja, nemcsak közönséges kalendáriom, de könyv is s mint arról örömmel győződöttünk meg, igazi maradandó becsü könyv. Terjedelme két akkora, mint volt eddig, nagy vaszkos könyv s az ára mégis 30 krajczár, annyi, a mennyi volt, miután az egyesületnek az a czélja, hogy e naptárral is, illetőleg könyvvel a székely nép szellemi és anyagi haladását segítse elő, oly könnyvet adván a székely ember kezébe, melyben mig egyfelől minden megvan, a mit egy naptártól várni lehet, másfelől a válogatott, szebbnél szebb olvasmányok által a népetek művelje. Gyakorlati szempontból igen fontos a Székely név és Ozimkönyv, melyben nemcsak a székely megyei, városi és törvényszéki tisztviselők pontos névsorát találjuk meg, de megtaláljuk a községi és körjegyzők névsorát is. Nagy szolgálatot tett az évkönyv szerkesztője azaz is, hogy a székelyföldi és a Székelyföldhöz közelébb eső középiskolák, tanítóképzők, polgári és szakiskolák tanárainak a névsorát is közli, nemcsak, de a szülőket az iskola felől tájékoztató legszükségesebb tudnivalókat is. Kár, hogy valamennyi iskola igazgatója nem küldötte meg a szerkesztő által kért adatokat. Reméljük, jövő évben egy székelyföldi iskola sem fog hiányozni az évkönyvből. A mi a naptár másik részét illeti: az olvasmányok és képek gazdagsága meglepő. Benedek Eleknek, a szerkesztőnek székely történetei mellett több jeles írótól találunk elbeszélést, verset, nevezetesen Szász Károlytól, Jakab Ödöntől, Gaál Mózesztől, Szabolcska Mihálytól, Földes Gézáttól, Csulak Lajostól, Tarcsafalvi Alberttől. A mult és a jelen év nevezetesebb s a székely közönséget közelebből érdeklő

események leírását megtaláljuk, pompás képek kíséretében, nevezetesen a segesvári Petőfi és honvéd-emlékünnepet, a Nyerges-tetőn felállított honvéd-emlék, a székelyudvarhelyi ezredévi emlék leírását képpel, és találkozzunk a Székelyföld több elhunyt és élő jelesének arcképével, életrajzával. Ime a nevek: Barabás Miklós, Jakab Elek, Horvát Gyula, Szász Károly, Jakab Ölon, Soliom Miklós törvényszéki elnök, Jakab Gyula alispán, Gódrí Ferencz polgármester, Köllő Miklós szobrász, Bédő József és M. Székely János iskolaigazgatók. Itt találkozzunk a székelység két igazi barátjával: Wlassics Gyula miniszternek és Halász Ferencz kultuszminiszteri osztálytanácsosnak is az arcképével s működésük méltatásával. S a mit legelől kellett volna emlitenünk, a könyv élen Erzsébet királyné gyászkeretes arcképe s bent a könyvben számok kép a királynéről. Ezenkívül több székelyföldi országgyűlési képviselő arcképe (az első sorozat) van a könyvben s végül a Székely-egylet vezérférfiai közül is többnek az arcképét bemutatja, köztvén egyben az egyesület ez évi működéséből is a jelentősebb mozzanatok, melyek közt igen érdekes a Budapestten felállítandó Székely-otthon terve, tanuló- és iparos-ifjak számára. Szóval a Székely-egyleti képes naptár és évkönyv tartalma rendkívül érdekes és gazdag s hisszük, hogy minden székely ember siet azt megszerezni. Megrendelhető a 30 krajczár beküldése mellett akár a titkári hivatalban (Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 5. a.), akár a Franklin-társulatnál (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.)

— **Szerencse föl!** Ily czimű ismertető lap jelent meg Fekete Károly a m. kir. osztálysorsjáték főelrusítójának (Budapest, VI. Andrássy-ut 10.) kiadásában, mely képes illusztrációkkal ellátott cikkekben ismerteti az osztálysorsjáték intézményét. Ezen érdekes tartalmu lapot egy levelezőlapon kifejett óhajra bárki ingyen és bérmentve kapja meg. A III. sorsjátéka vonatkozó rendelkezések ezen elsőrangú főelrusító által gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A király óhajta.** Az Erzsébet-szoborbizottság Bánffy Dezső báró magyar miniszterelnök elnöklete alatt e hó 2-án tartotta alakuló ülését a székesfővárosban. Bánffy báró miniszterelnök a bizottságot megalakultnak jelentette ki s a szűkebbkörű végrehajtó bizottság kiküldése után az orsz. bizottság a gyűjtött összegek nyilvántartásának kérdésével foglalkozott. Ezután a szobor helyének kérdése következett. Bánffy Dezső báró miniszterelnök előterjesztette, hogy ő felségének az a óhaja, hogy az Erzsébet-szobor a budavári Szent György téren állítsassék fel, a hol jelenleg a Hentzi-szobor áll. Az orsz. bizotts. az előterjesztést egyhangulag tudomásul vette és a szobor helyére nézve ilyen értelemben határozott. A szoborbizottság üléséről a bizottság egyik tagja — mint a Pesti Hírlap írja — a következőket mondta el: „A miniszterelnöknek a király óhaját tudató bejelentése a bizottságra rendkívül nagy hatást tett. A bejelentés tartalma meglepetés-számba ment; a bizottság tagjai előzetesen nem tudtak róla semmit. Volt ugyan rejtett óhajítás, volt szó is róla a társaságban, mint igen kényes kérdéstről, de a megvalósításban bizni annyira nem mertek, hogy ma mindenki azt hitte, hogy ez a gondolat elalult. Így került a mai összejevételkor arra a sor, hogy a szobor helyére nézve a bizottság véleményt nyilvánított és kért szót Bánffy Dezső b. miniszterelnök és nyilatkozattal ki a király óhaját. A meglepetés viharos lelkesedésnek adott helyet. A bizottság tagjai szívvel-lellekkel hiáltottak föl: Éljen a király! Ezután mindenki Bánffy báróhoz sietett és a miniszterelnöknek gratulált. E perczen mindnyájan tisztában voltak vele, hogy az előterjesztés Bánffy bárótól származik. Még a mult hónapban történt, hogy Bánffy b. miniszterelnök kihallgatáson lévén a királynál; szóba került a királyné szobrának a helye. A Szent-György-tér, ez a magaslat, melyet a hegy csúdjá övez és mely alatt a szépséges magyar főváros tündököl, legalkalmasabbnak látszott az által is, hogy a királyi várral egy vonalban van. A király elfogadta a miniszterelnök előterjesztését, megköszönte és azt fejezte ki, hogy a miniszterelnök az ő óhajától tolmácsolta.”

— **Rendkívüli közgyűlés.** Vármegyénk törvényhatósági bizottsága november hó 11-én (jövő pénteken) rendkívüli közgyűlést tart, melynek összehívását az tette szükségessé, hogy több község különböző számadatai és költségvetései közvetlenül az október 6 iki közgyűlést megelőzőleg pár nappal terjesztettek be s így azok felülvizsgálására kellő idő nem állott rendelkezésre. A törvény értelmében pedig a törvényhatósághoz felterjesztett ilyen természetű ügyek, ha a legközelebbi közgyűléstől 40 nap eltelik s a törvényhatóság nem nyilatkozik, legyenek bármily helytelenül is szerkesztve, jóváhagyottaknak tekintendők. Haller János gróf, vármegyénk főispánja, ki a törvényes alapot minden eljárásában szigoruan szemelőtt szokta tartani, ezen indokból rendelte el a rendkívüli közgyűlés összehívását.

— **Fontos utazás.** A Székely Művelődési és Közzgazdasági Egylet titkára: Benedek Elek, jeles székely írónk, kit Nagy Gábor cz. miniszteri tanácsos lemondása folytán a nevezett egylet titkárának választott s ki eddig is az egylet Naptárát évek óta szerkeszti és oly magas niveau-ra emelte — mint értesülünk — jövő év folyamán titkári minőségében a székelyföldi városokat beutazza. Nagy örömmel és sok reménnyel nézünk ezen utazás elé, mert tudjuk, hogy Benedek Elek éles belátásával meglátja bajainkat s közvetlenül szerzett tapasztalatait az adott viszonyokhoz és körülményekhez mértén annak idején híven előadja az egyletnél, mely mostanában ébredni kezdett.

— **Kinevezések.** Szabó János helybeli pénzügyi számgyakornokot a pénzügyi magy. kir. miniszter — a zalaegerszegi m. kir. pénzügyigazgatóság mellé ren-

delt számvevősegekhez pénzügyi számtisztviselők; Molnár Lajos m. kir. pénzügyi tanácsos, helybeli pénzügyigazgató Gál Sándor főgymn. végzett tanuló a csikszárdi, Nagy Károly főgymn. végzett tanuló a gyergyószentmiklósi kir. adóhivataltól adóhivatali díjtalan gyakorolónak nevezte ki.

— A jótékony négyesület választmánya f. hó 6-án, ma, vasárnap d. u. 2 órákor, a kisdedóvó nagyteremben gyűlést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja; az elnökség.

— Athelyezés. A vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszter Thuróczy Margit parajdi áll. elemi népiskolai tanítónőt a bártfai áll. elemi népiskolához jelen minőségében athelyezte.

— Esküvők. Székely László cs. és kir. főhadnagy — mint lajunkt Sarajevóból értesítik — október 26-án tartotta esküvőjét Somogyi Kornéliával Balatonalmádiban. — Dobay László, a dicsőszenmártoni osztálymérnök irrodatisztje ma tartja esküvőjét Kristóffy Mariskával, özv. Kristóffy Gezáne kedves leányával Begözben.

— Varmegyénk közigazgatási bizottsága folyó hó 9-én (szerdán) d. e. 9 órákor kezdődőleg havi rendes ülést tart.

— Reformációi ünnepélyt tart ma (vasárnap) dél előtt 10 órákor a helybeli evang. reform. egyházközség templomában. Az ünnepély sorrendje következő: 1. Invokáció. 2. Ünnepi ének. A »CLXXIV.« dicséret. 3. »Largo.« Händeltől. Hegedű-szóló orgonakísérettel. 4. Ima. Tartja Kovács István s.-lelkész. 5. »Diadal-ének.« Händeltől Vegyeskar orgona- és zenekísérettel, a kollegiumi és főreálisk. ifjúság közreműködésével. 6. Alkalmi beszédet mond Bedő Ferenc lelkész. 7. Ének-szóló. Orgonakísérettel. S. Záró ima. Kádár Dénes r. a. s.-lelkész által. 9. A »CLXXIV.« dicséret 7 sz.

— Még üde virág volt... Tegnapelőtt kísérték — a vármegye tisztikara s intelligens szép közönség részvételével — örök nyugovóra Keitá Ferenc dr. varmegyénk szorgalmas aljegyzőjének fiatal feleségét Keitá Annát a rom. kath. temetőbe. Alig mult egy éve, hogy az ifjú pár ajkai elrebegették a holtomig-és holtáigant s most, teljes boldogságuk reggelén, — midőn leánygyermekének életet adott — a kerülhetlen halál áldozatul vitte a boldog anyát. Szomorú temetés volt... Egy koporsót vittek, banatféleg rajta... egy róza hullott le, a mint bimbót hajta. Még üde virág volt — s már is le van törve... Oh, hány búsohaj száll ama sírgödörbe!

— A helybeli rom. kath. főgymnasium és a vele kapcsolatos finvelő-utazatok ifjúsága védszentjének, Szent Imrénnek tiszteletére tegnap ünnepélyt rendezett. Az ünnepély d. e. 9 órákor a plebania templomban szent misével vette kezdetét, melyet Varga Sándor szentszéki ülnök és finveldei igazgató celebrált fényes segédlettel s 10 órákor a főgymnasium dísztermében következő műsorral folytatódott: Az ifjúság vegyeskara Zsaskovszkytól Szent Imréről éneket adott elő. Jánosy Béla Petőfőtől »A vén zászlótartó«-t szavalta s erre az ifjúság zenekara Rossinótól »Az olaszno Algierban« játszta. Soó Domokos alkalmi beszédet mondott Szent Imréről, mire az ifjúság vegyeskara Posa Lajosnak Szűgyi J. által zenésített »Ima«-ját előadta. Madarász Félix Várdi »Judas«-át szavalta. Az ifj. zenekar Hensel »Ave Mária«-ját játszta. Vakar Arthur a »Bajos Jeremiás«-cz. monológot adta elő. Az ifj. vegyeskar Hubert K. »Nemzeti zászló«-ját énekelte s végül a zenekar Moracher Hugó zenetanár igen szép indulójával fejezte be az ünnepélyt, melyen nagy közönség vett részt.

— Halottak napját kegyeletes érzéssel ülték meg ez évben is városunkban és vidékén. A sirok pazar fenyűvel voltak kivilágítva s óriás néptömeg hullámzott a szépen felékesített sirok között. A fehéregyházi csatatéren is — az emlékoszlop körül — száz és száz láng gyúlt ki az ősi homályban. Haller Lujza grófnő emlékezett meg azokról a vitezekről, kik a szabadságharc alatt csatatéren ontottak vértüket. Összab mécsesét gyújtott s ezeknek derengő fénye világított a hősök porai fölött.

— Az »Udvarhelyi Gazdasági Egyesület« ügy-és vagyonezelésének megvizsgálása vegett városunkba volt miniszteri kiküldöttök: Lekky István miniszteri titkár és Menyhart Antal számvevő — működésüket befejezték és szerdán visszautaztak a székesfővárosba. Az egyesület tisztikara: Ugron János elnök, Ugron Gáspár alelnök, Kassay Dezső titkár és Németh Albert pénztáros — mint értesülünk — lemondásukat beadták. Valószínűleg — a mi óhajtagdó és szükséges is — az egyesület újra alakul.

— Érdekes gyűlés. A helybeli 48-as honvédegyület mult vasárnap gyűlést tartott. Mint értesülünk — a meghívókat a titkár bocsátotta ki, de a gyűlésen nem volt jelen; az összes iratokat elzárta s így az elnök — a tagok nem kis multságára — »tenyérből« tette az előterjesztéseket.

— Felnttek oktatása. Haladunk s ennek mi csak örvendeni tudunk, mert bizonyára a jó példa követőkre talál és rövid időn minden községben olvasóköri lesz s azokban a papok és tanítók, a község hivatott emberei lassanként világosságot derítenek. Az agyafalvi Olvasóköri szép példát nyújt összes községeinknek. Közlebbi közgyűlésén Gyerkes Mihály közs. tanító, a lelkes tanfolyamhallgató, értékesíteni óhajtván szerzett ismeretait, indítványára elhatározták, hogy az eddigi felolvasó-estéket az új iskola előszobájában tartásuk minden hétfőn és pénteken. Ez esteken a felntt embereket különösen a számtani tanulmányokban és az Algyógyon szerzett gazdasági ismeretekben oktatja a hivatásának élő tanító. Az 5 év óta fennálló olvasókörinek 52 tagja van s most bizonyára szaporodni fog a község értelmesebb lakosaival, mert a tagdíj mindössze 20 kr és azért egész évi hasznos időtöltést szerezhethet minden székely magának — a korsmai dorbézolás, politizálás, karttyázás helyett.

— Nagyidők tanuja. Kibédi Simonffy Sámuel kór orvos Baróthon folyó hó 2-ikán 81 éves korában elhunyt. A puritán jellemű orvos 1848/49-ben mint horvát főorvos, később mint a h. c. földi járás orvosa és az utóbbi évek alatt mint Barcsezsék kór orvosa szolgált a közegészségügyet. Felsőzadot meghaladó

orvosi működésének jutalmául nem részesült kitüntetésben, nem jubilálták, de annál nagyobb azon tisztelet, melyel egész Erdővidék viseltette irányában.

— A hólyagos himlő réme Felső-Sófalván kísért. Két leány gyermekét éléketlenített, Erélyes intézkedések történtek a ragályos betegség megfékezésére.

— Halesztély. Ma (vasárnap) este Fernengel Frigyes vendéglőjében pompás halesztély lesz. Fogas, harca, csuka — finom erélyi és csemege borokkal.

— Ismét egy áldozata került az oroszhegyi kutaknak. Mult hó 26-án Jére János 3 éves fia a Varság tisztán kutba esett és belehalt. Mostanában nem ritka azon a tájon az ily eset s épen azért a kutakra és azok tulajdonosaira nézve valamely szigorubb szabály nem ártana.

— A t. hölgyközönség. Kik olosz és izléses seiyem, gyapju, ősi vagy téli kelméket akarnak vásárolni, kérjük Weiner Mátyás (Budapest, Andrássy-ut 3.) hazánk legnagyobb divataruházra legújabb minifagyúteményét, melyet ingyen és bérmentve küldenek meg. Tájékoztulás azonban megirandó, hogy mily minőségű és körülbelül mily árú szövet vagy seiyem küldessék.

— Kötöndön dressirozott him agár, zsemlyeszínű, 2 éves — neki való terep hiánya miatt — olosz áron eladó Szólóba fog nyulat és rókát. Tudakozódni lehet a lap kiadóhivatalban.

CSARNOK.

Az agyafalvi rét története.

(Az 1898. április 24-én tartott emlékünnepélyen felolvasva Gyerkes Mihály közs. tanító.) (Folyt. és vége.)

Az agyafalvi gyűlésnek ezen nagyszerű lefolyása s az itt megnyilatkozott hazafini érzés br. Puchner Antal császári helytartót oly aggodalommal töltötte el, hogy most már nyílt szövetségre lépett az oláh forradalmi bizottsággal s a kevély generális hivatalosan is szövetségeseinek ismerte el és 100 ezernél több lánsszát és tömérdek fegyvert bocsát a felkelő oláh tábor rendelkezésére, mert felt, hogy mivel már nemcsak a székely határország vonta ki magát a General-Commando fennhatósága alól és az összes székelység a magyar kormány esküszik hűségét, hanem még tisztént táborba is száll, hogy a kamarilla összes tervei is dugába dülhetnek e miatt.

Ékpen megadván az oláhoknak a kegyetlen öldöklésre az irányt hivatalosan is, sielősen összevonja összes haderejét és négy tabort szervez belőle, egy-t Urban alezredes parancsnoksága alatt Szász-Régenél, a másikat Riebel őrnagy élén Hunyadmegyében, a harmadikat Heyde dragonyos kapitány felügyeletével Szász-Kezden, a negyediket pedig Gedeon József altábornagy vezetésével Szebenben, mely utóbbi helyen volt a főhadiszállás. Most már ő áll a katonai uralom élére és megkezdődik Erdély ostromállapota. Egyik részen volt a maroknyi magyarság és az e térről elindult még szervezetlen székely tábor, másfelől az egész császári hadsereg, a szász fölkeles és az oláh néptenger. Megkezdődött a harc, folyt a vér patakai, az artatlantú kintz és lemészárolt nők, gyermekek és elaggott öregek rémes jajkiáltása síró szellokét járja be Erdélynek magyarlaktá vidékeit, de örül mindenki, ha saját és övéinek életét biztosíthatja.

És ti elegendő honvédek, kiknek még a gyűlés napján arany szímben tündökölt a felkelő nap s a kiket azon remény bízott az elindulás napján, hogy győzedelmi babérral ékesítve fogtok visszatérni, de a kik, fájdalom, nem láthatókat meg kedves otthonotokat, pihenjétek csendesben az édes anyaföld kebelén, mert emléketeket szent ereklyeképpen fogjuk őrizni! és a ti gyűléseteknek pantheonját ápolgatni fogjuk, hogy teremjen az a ti siroktra is elegendő virágot, öntözgetni fogjuk ennek melegágyát szívünk legdrágább kincsével, hazaszeretünk gyöngyharmatával, hogy minél dusabban fakadjanak és ilatozzanak a szabadság drága virágai.

Te pedig oh székely nemzetnek politikai inaháza, melyen most állani szorocsenk van, légy áldott, hogy őseinknek virágos mezőidet, sik térideit gyűlésezés és tanácskozás szempontjából annyiszor megnyitád; legyen megszentelve minden kis rögcskéd, melyet hajdan, vagy a közelebbi időben a hazaszeretet által idehívott honfiak taposának.

Ámde tisztelt közönség, jelen alkalommal minket a hazafiság nem azon szempontból hívott ide, mint elődeinket, hanem hogy ünnepet szenteljünk azon nevezetes nap emlékére, melyen felséges Urunk, V-ik Ferdinánd szentesíté az alkotmányos független Magyarországot első törvényeit. Örömnepet ünni ennek 50 éves évfordulója alkalmából. Isten, király, haza, ezen három fogalom az, melynek imádása, tisztelete és szeretete segítenek minden népet a nagyratörékvés és haladásra, ez azon hármass jelszó, melynek oltalma és védő szárnyai alatt népek milliói boldogságukat és megelégedésüket fellelhetik.

Imádjuk Istenünket, szeressük felséges urunk királyunkat, kinek dicsőséges uralomkódása alatt nemzetünk a haladás és művelődés korszakát éli; legyünk méltó honfi drága honnak, melynek minden kicsi rögcskéje honfi vérel van megáztatva. Legyünk igaz hazafiak s mint ilyenek legfőbb hazafini kötelességünknek tartjuk, hazánk alkotmányát s annak legfőbb örét mindig a legnagyobb tiszteletben tartani, legyünk tántoríthatatlan ragaszkodással nemzeti szokásainkhoz, ősi erényeinkhez s mint e hazánk ekkor méltó fiait s koronás királyunknak hű alattvalói, egy szívvel, lélekkel kívánjuk és kiáltjuk: Eljen a haza! Eljen a király!

KÖZGAZDASÁG.

Faultetés.

Az összes amerikai iskola-ünnepnek közt, a milyen ott sok van, a legeredettebb, de egyúttal kedvességre s a közzjára való hasznos befolyásánál fogva paratlan ünnep az évenként tartani szokott faultetés ünnepe. Horace Mann az Egyesült Államok egyik legjelesebb tanfériá javasolta először a 80-as években ez ünnepnek az iskolákban való meghonosítását s azóta az államok jelentékeny részében törvényesen intézkedés gondoskodik róla, hogy ez ünnep évenként a nyilvános iskolákban kellő módon megtartassék. Az ünnep célja: a fa kultuszának s ezzel együtt a természet szeretetének a tanulóknak való fölébrásztása s ápolása s programja oly módon szokott összeállítani lenni, hogy egyképen használjon a közzjólétnak és a hazafiságnak is. Az ünnep ténykedésének lényege abban áll, hogy tavasszal az e célra törvényesen kitzított napon az iskolai tanulóifjúság jelenlétében fákat, bokrokat, vagy cserjéket ültetnek s e közben az ifjúság a fákat és természetet dicsőítő dalokat zeng, vagy költeményeket, prózát szaval. A fákat az ünnepre való emlékeztetőül valamely kiváló hazafi nevére keresztelik el, kinek jeles tetteiről az ünnepi alkalmas módon szintén megemlékeznek s így az ünnepnek nemcsak a közzjólét előmozdítására van jelentősége, hanem a hazafiság eszméinek ápolására is kiválóan alkalmas.

New-York-Állam az 1888-ik év április 30-án kelt következő törvényvel rendeli el a faultetés ünnepeket a nyilvános iskolákban való megülését:

1. §. Minden év május elsőjére következő pénleki nap az állam egész területén a faultetés ünnepe legyen szentelve.

2. §. Az állam összes nyilvános iskolai hatóságainak kötelességük a hatóságuk alá tartozó összes tanulókat a nevezett napon az iskolapülletben, vagy más alkalmas helyen összegyűjteni s ez alkalomra olyan programról gondoskodni, mely a tanulókat a fak s bokrok ültetésére s azok oltalmazására serkentse és megismertesse őket az eme czélok elérésére szolgáló legjobb eljárásokkal.

3. §. Az állami tanfelügyelő (State Superintendent) fel van hatalmazva, hogy időről-ídrőre oly program-pontozatokat írjon elő, melyek a nyilvános iskolahatóságok által elfogadtatnak s a faultetés napján a felügyeletük alatt álló összes nyilvános iskolákban követendők.

Körülbelül hasonló tartalmu törvényekkel írják elő a többi államok is az Arbor-Day-nek az iskolákban való megünneplését. S tavasszal, mikor a faultetés ideje közeledik, rendszeren márczius vagy április hónapokban, az államok kormányzói proklamációt szoktak kibocsátani az állam lakosságához.

Maryland-Állam kormányzójának az 1891-ik év márczius havában kibocsátott Arbor Day proklamációja így hangzik:

»A törvényhozás mindkét házának az 1884-iki évben hozott határozata értelmében ezennel kitzítom a jövő április hava 8-ik napját Arbor-Day gyanánt s ajánlom az egész állam lakosságának, hogy e napot a törvény czéljainak megfelelőleg, fak és bokrok ültetése által s minden egyéb módon, mely a nap jellemével összhangzóban van s mely előmozdítja az erdszét művelését és a nyilvános tereknek s utaknak üdvényzettel való ékesítését, méltólag ülj meg. Dacára, hogy az Arbor Day nem törvényes szünetnap, reménylém, hogy az iskolahatóságok oda fognak törekedni, hogy e napot az összes nyilvános iskolákban megünnepléjk s a tanulókkor a nap fontosságához illő alkalmi oktatásban részesüljenek.

Elihu Jackson, kormányzó.

E proklamációt a maryland-állami tanfelügyelő a következő levél kíséretében küldte szét az államban lévő összes nyilvános iskoláknak:

»Ajánlom az iskolák igazgatóinak, hogy a faultetés nap megünneplése alkalmával egy kormányzó proklamációját, mint a törvény ide vonatkozó szakaszát a tanulókkor előtt olvassák fel.

Kivánatos volna, — ha csak lehetséges — hogy minden iskola alakítson egy faultetés társulatot, melynek tagjai legyenek: az iskola felügyelő bizottságának tagjai, a tanítók, a tanuló, ezek szülei s bárki, a ki az ügy iránt érdeklődik s e társaság czélja legyen fákkal, bokrokkal és virágokkal ékesíteni az iskolateltet s általában ápolni a növények szeretetét.

Lám, Washington főváros búskesége Amerikának, mert a városban és környéken rendszeresen ültetett 80 ezernyi nagyszámú fak, bokrok és virágok azt a világ legszebb városává teszik. Baltimoreban a Druid-Hill-Park szinte gyönyörűsége s búskesége a városnak. Londonban a városon belül több ezer acre park van.

Egyetlen városnak s falunak sem szabad elegendő árnyas fa nélkül maradnia.

Az iskolák pár év alatt s csekély költséggel sokat tehetnek államunk széppé s kellemessé tételére. Évenként az Arbor Day legyen az alkalom a mult évben végzett munka felülvizsgálására s a jövő feladatainak kitzetésére.

Boldog és lelkes Arbor-Dayt kívánok az összes tanulóknak! (Vége köv.) Krécsy Béla, tanár.

HIVATALOS RÉSZ.

830 - 1898. szám. Pályázati hirdetés. A kormányzatokra bizott Udvarhelymegyénel 600 frt fizetés és 100 frt lakkbárel javadalmazott alleveltárnoki állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mind azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtkák, hogy az 1898. évi I. t. cz. 13. §-ában előirt minősítéseket igazoló okmányaikkal felszerelt kérsüket hozzám 1899. évi január hó 15-ig adják be. Sz. Udvarhelyen, 1898. október hó 22-én. Gróf Haller János, főispán.

Fertőlenlítő köpcsészéket ajánl a m. kir. vasgyári hivatal Zólyom-Brezóból. A belügyi m. kir. miniszter minden nyilvános helyiségben elrendelte az ilyen fertőtlenítő csészék tartását. A vasgyári hivatal által ajánlt köpcsészék zománczolt lemezből nevezett gyárnál nagyban készűlnek s háromféle minőségben szállítják és pedig a kék-fehér 50 kr, fehér 60 kr és a diszített 1 frt 20 kr darabja. Ezek tehát jóval olcsóbbak, mint a porcellán s a mellett tartósabbak is. (24485—98. alisp. sz.)

HIRDETÉSEK.

Az
erdélyi hegyi borok
TEUTSCH B. JÓZSEF
pinczejéből
(Segesvárt, Erdélyben)

Árjegyzék kivonata:

Nagy-Küküllőmenti 1896-beli	1 liter	36 kr.
Marosmenti	1 liter	40 kr.
Kis-Küküllőmenti	1 liter	42 kr.
Bolkási	1 liter	60 kr.
Dánosi	1 liter	65 kr.

üveg nélkül. Az üvegekért 7 kr. fizetendő és ugyanez árban tisztán kimosva visszavétetnek.
Főraktár: **GALJÁNOS** fűszer- és omegegüzletében **Székely-Udvarhelyt** (Kossuth-utca).

Szám 869—1898. vh.

Arverési hirdetés.

A székelyudvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járásbíróságnak V. 812—898. polg. számú végzése által Bécsi Signer Félix özvegynek képviselve meghatalmazott dr. Nagy Sámuel által székelyudvarhelyi Gáspár Eliza ellen 98 ft 10 kr. s járuléka iránti ügyben alperesnőnél Székely-Udvarhely községben összesen 2827 o. é. ft-ra becsült következő javai, u. m.: egy száz tizenöt darab különböző szövetnadrág, tíz vég barohetszövet, harminczhárom darab parasztkabát, tizenöt darab vegyes mosókabát, huszonhárom db mikádó léder kabát és még 7-től 15. tétel alatti üzleti ingók Székely-Udvarhelyen alperesnő üzlete helyiségében 1898. november hó 22-én d. e. 9 órakor nyilvános árverésen el fognak adatni, melynél az egyes javak vételáron azonnal fizetendők, esetleg a becsaron alul is a többet ígérőknek el fognak adatni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők. Ezuttal felhívatom mindazok, kik a felfoglalt javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesíthetnek, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, alulírt végrehajtóhoz nyújtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolva, egyedül a vételár fölélegére fognak utasítatni.

Székelyudvarhelyi bírósági végrehajtótól.

Székely-Udvarhelyt, 1898. november hó 2. án.

Eiró Sándor s. k.
kir. végrehajtó.

Báznai kitünő ó- és ujbork

literenkint zártüvegekben, ujbork 34 kr., 96-beli óbor 40 kr., 98-beli 36 kr-ért kapható **vártezei lakásomon.** A többszörös kitüntetésben részesült borkat tiszta, hamisítatlan minőségben ajánlom a n. é. közönségnek.

Ifj. Bodrogi György,

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel szímet nem változtatja, szerke. etc. pontosabb és jobb, mint a legdrágábbaké. Ára darabonként 3 ft. Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá czisztós óralánc 60 kr.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításon kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvás. kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbotegségtől megment. Tartós és pénz megtakarító. Darabja 3 ft. A pengé *** csillagos acéllal és a többi részei alpacából vannak. Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

Pollák Sándor főbizományosnál

BUDAPEST, V. ker., Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 darab után egy ingyen küldetik.

BOR

valódi szőlőléből, különböző minőségekben
csakis

FERNENGEL GYULA

Jó hírű pinczejében Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca) kapható a következő árakban:
Literenként 30 krtól 1 ft 20 krig, 5 literen felül 26 krtól 1 ft 10 krig. Nagyban adó nélkül 56 lit. hordókban hektónként 20 ft-tól 38 ft-ig.
Részletes árjegyzék s minták ingyen és bérmentve.

Valódi braunschweigi magból termelt káposzta kapható olcsó árban Szőlősi Samu bérgazdaságában Szombatfalván.

**Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.**

Főzet hírneves házi-szer ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító beőrzésülésként alkalmazatik küszvényel, csúsztat, fogszagátanaál és meghűlésként és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer. hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 ft üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapestben. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékű utaztat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjelzőzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállító. RUDOLSTADT.

Kapható Székely-Udvarhelyt Nagysolymosi Koncz Armin gyógyszerárban.

Magas jutalékban
részesülnek megbízható szolid ügynökök, kik törvénytörten megengedett sorsjegyeknek, részletfizetésre való eladásával, egy nagy pénzintézet (részvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtanak. Ajánlatok „Mercator” czimen: Eckstein Bernát hirdetői irodájába Budapest, V., Fűrdő-utca 4. intézendők.

Csak fiatal embereket

érdekelhet tudni, hogy a
párisi Dr. BOITON
Injectio Orientalis
már néhány napi használat után elmulasztja még a legérgebbántalmakat is, főlöszleges tehát **santal olaj** vagy **copaiva balzsammal** kísérletezni, mert csak a gyomrot rongják és a bajt nem gyógyítják meg.
1 üveg Boiton injectio ára 1 forint.
Magyarországi főraktár:
Zoltán Béla gyógyszerár Budapest,
V., Nagykorona-utca 23. (Széchenyi-tér sarkán).
Főraktára Székely-Udvarhelyen:
Ifj. Solymossy János gyógyszerárban.
Kapható minden nagyobb gyógyszerárban.
Postai megrendelések czime: 27—30
Zoltán gyógyszerár Budapest.

Sz. 14896—1898.

Pályázati hirdetés.

Daróc nagyközségben ürességben levő községi jegyzői állásra pályázatot nyitok s felhívom mindazokat, kik ezen 400, esetleg 500 ft törzsfizetés, 50 ft lakbér, 50 ft irodai átalány, faizás és legeltetési joggal javadalmazott állást elnyerni óhajtják, az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előírt okmányokkal telerölt kérvényeiket **ez évi november hó 25-éig** hozzám adják be.

Magán munkálattokért a szabályrendeletben meghatározott díjak szedhetők. A magyar nyelven kívül a német és román nyelvnek bírása szükséges.
Oklánd, 1898. november 2.

Benedek Imre, főszolgabíró.

1898. évi 1052. szám.

Árlejtési hirdetés.

A parajdi m. kir. sóbánya hivatalnál a gépfogat és másnemű fuvarbeli szolgálatok bérlete 1899. év január 1-től 1901. év december 31-ig terjedőleg 3 egymásután következő évre, 1898. november hó 10-én délelőtti 10 órakor a parajdi m. kir. sóbánya-hivatali irodában árlejtés útján a legkevesebbet ígérőnek kiadatik.

Kikiáltási ár a mostani 1.8 kr 3.6 fillér métermázsza díj leendő.

Minden versenyző a hozzászótás előtt köteles 500 ft (1000 korona) bánatpénzt befizetni.

Írásbeli ajánlatok 50 kros bélyeggel és 500 ft (1000 korona) bánatpénzzel ellátva, pecsételve és e czim alatt „ajánlat a parajdi gépfogat bérletéhez” csak az árlejtést megelőző **november hó 9-én déli 12 óráig** fogadlatnak el.

Ugy az írásbeli, mint a szóbeli versenyzők is csak akkor fogadlatnak el és bocsátatnak az árlejtéshez, ha a megyei vagy városi közigazgatási tisztségtől kiadott — és nemcsak láttamozott bizonyítványnyal igazolni képesek azt, hogy ezen mintegy 5000 ft (10.000 koronára) rugó beruházást igénylő vállalathoz a megfelelő tőkével vagy terümentes fekvő vagyonnal bírnak és a bérletet az államkincstár hátránya nélkül elvállalhatják és azt végezni is képesek.

Az árlejtési feltételek és szerződési pontozatok a parajdi m. kir. sóbánya hivatali irodában a szokott hivatalos órákban bővebben megtekinthetők s ezeknek tudása és elfogadása az írásbeli ajánlatokban igazolandó is.

Parajd, 1898. október hó 26-án.

M. kir. sóbánya hivatal.

ORBÁN, NAGY ÉS TAMÁS
CZIPŐÜZLETE
SZÉKELY-UDVARHELYT

elvéllal minden e szakmába vágó megrendeléseket a legújabb divat szerlnt, kiváló esinnal, a legjobb anyagból, pontos elkészítés mellett, úgy minden javítást.